

BEOWULF VA ALPOMISH DOSTONLARINING O'XSHASH VA FARQLI JIHATLARI HAQIDA

A'zamjonova Maftuna Soxibjon qizi

English language and literature faculty, 4th year student

maftunaxonazamjonova@gmail.com

ABSTRACT

Many literary academics have shown interest in the topic of folklore, that encompasses multiple values. For that reason, this page has all the information you need if folklore interests you. Furthermore, this page offers insight into the most well-known instances of the two English and Uzbek nations.

Key words: folklore, genre, Alpomish, Beowulf, William Thomas, epic poem, manuscript

Har bir millatning ko'zgusi bo'lmish uning xalq og'zaki ijodi qadim tarixni o'z ichiga oladi. Unda xalqlarning jamiyki urf-odatları, beqiyos an'analari, milliyliğı, umumbashariy qadryatlari aks etadi. Bu ko'zgu orqali o'sha millatning milliy o'zligi yaqqol namoyon bo'ladi. Chunki uning zamirida necha-necha mehnatlar mujasamdir. Ota-bobolarning ko'rgan -kechirganlari yuzasidan vujudga kelgan, bir qancha sinovlarning natijasi o'laroq paydo bo'lgan bu kabi o'lmas asarlar zamonlar o'tgani sayin sayqallanib boraveradi. Barcha millatlarning xalq og'zaki ijodidagi namunalari bir-biriga o'zaro o'xshamasligi mumkin, biroq mantiqan olib qaraydigan bo'lsak, ularning maqsadi, umumiy tushunchasi (jasur, xalqparvar, sof vijdon egasi bo'lgan qahramonni asarning bosh obrazi sifatida gavidalantirilishi) kabi jihatlari bilan ham yaqindir.

Xalq og'zaki ijodida ota-bobolarimizning aytmoqchi bo'lgan pand-nasihatlari, el e'zozlagan odam bo'lishning talab-qoidalari, Alp Erto'nga, To'maris, Shiroq, Jaloliddin Manguberdi, Temur Malik kabi ajoyib yurt farzandlarining botirliklari, xalqimizning urf-odatları, milliy fazilatlarimiz haqida san'at darajasiga ko'tarilgan so'z tizimlaridan iborat maqol, qo'shiq, ertak, doston, bolalarga bag'ishlangan asarlar va boshqa janrlardagi namunalarda ifodasini topadi. Shuning uchun ham xalq og'zaki ijodini milliy qadriyatlar deb atash odat bo'lgan. Xalq og'zaki ijodi ilmda folklor deb yuritiladi. Bu atamani 1846-yilda ingliz olimi Uilyam Toms taklif qilgan bo'lib, uning ma'nosi "xalq donoligi" degan tushunchadan iborat. Aslini olganda, folklor deganda, xalq tomonidan yaratilgan hamma san'at namunalari tushuniladi. Me'morlik, naqqoshlik, ganchkorlik, zardo'zlik, musiqa, raqs, og'zaki adabiyot namunalari - hammasini folklor deb tushunish qabul qilingan.

Beowulf va Alpomish dostonlari, har ikki mukammal ma'naviy qahramonlarni taqdim etadigan epik qissalar hisoblanadi. Ular bir nechta o'xshash va farqli jihatlar bilan ajralib turadi.

O'xshash jihatlar:

1. Qahramonlar: Beowulf va Alpomishning asosiy qahramonlar bo'lishi o'xshashliklariga misoldir. Ular ikkilan ham jasoratli, kuchli va mardlikka ega shaxslar hisoblanadi. Beowulf Angliya qahramoni sifatida mashhur bo'lib, Alpomish esa O'zbekiston xalqining qahramoni sifatida taniladi.
2. Xalq qo'llab-quvvatlashi: Beowulf va Alpomishning qahramonlari xalqning himoyachilari sifatida xizmat qiladi. Ular o'zlarini tarbiyalangan va mardona xarakterli shaxslar hisoblaydilar. Beowulf Angliyaning Danmarka qo'llab-quvvatlovchisi sifatida o'zining xalqini Alpomish esa O'zbek xalqining himoyachisi sifatida qahramon bo'lib o'tadi.
3. Dunyoqarashi: Beowulf va Alpomishning hikoyalarida dunyoqarashi va uning o'ziga xos xususiyatlari katta ahamiyatga ega. Beowulfning qahramonligi Angliya xalqlarining xayoliy vorislariga asoslanadi. Alpomish dostonida esa dunyoqarashi O'zbek xalqining milliy g'oyalariga, adabiyotiga va tarixiga asoslanadi.

Farqli jihatlar:

1. Tarixiy va geografik kontekst: Beowulf dostoni Skandinaviya xalqlari tomonidan yozilgan, 7-8 asrda o'tkazilgan voqealarga asoslanadi. Alpomish esa O'zbekiston xalqining milliy adabiyoti hisoblanadi, 15-16 asrlarda yozilgan.
2. Qahramonlarning xarakteri: Beowulfning qahramoni kuchli, jasoratli va xayollarga asoslanadi. Uning maqsadi shaytoniy jinlar va raqsonalarini yo'qotishdir. Alpomishning qahramoni esa aql va jasoratga asoslanadi. Uning maqsadi adolatni qo'llab-quvvatlash va xalqini himoya qilishdir.
3. Zamonaviy jihatlar: Beowulfning dostonida o'zining zamonaviy jihatlariga oid elementlar kam. Alpomish esa o'zining zamonaviy jihatlariga oid xususiyatlarni o'z ichiga oladi, masalan, erkinlik, xalqaro aloqalar va qadriyat.

Shu sababli, Beowulf va Alpomish dostonlari o'xshash va farqli jihatlar o'zaro munosibdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (REFERENCES)

1. Omonulla Madayev (2010) "O'zbek xalq og' zaki ijodi"
2. "Xalq poetik ijodi," Tojixon Sobitova, Omonulla Madayev (2010).
3. "English literature," Henry Bradley, John Manly (1991).
4. Beowulf: All the information you need to know (1788397-8543)
<https://uz.socmedarch.org>
5. John Niles, Robert (1998) "A Beowulf handbook"
6. <https://askinfo.uz/1021/alpomish-dostoni-haqida-interview>
7. Lerer, Seth "The Middle English Lyric's Origins and the Genre of the Grave" (1997)
8. Neil R. Ker (1990) "Catalogue of Manuscripts containing Anglo-Saxon"